

عنوان مقاله:

روش کشف تدلیس و انگیزه های آن در مناسبات روایی اسلامی؛ نمونه: روایتگری دارقطنی از جعابی

محل انتشار:

پژوهشنامه مطالعات تاریخی قرآن و حدیث، دوره 27، شماره 69 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسندگان:

محمد عافی خراسانی - دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، پردیس فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران.

روح الله شهیدی - استادیار گروه علوم قرآن و حدیث. دانشکده الهیات. پردیس فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران

خلاصه مقاله:

تدلیس یکی از پدیده های قابل توجه در فرآیند نقل و انتقال احادیث بوده است که عدم توجه به آن، اعتبارسنجی سندهای حدیثی را دچار خدشه می سازد. این پدیده در تاریخ حدیث ریشه دار بوده و بسیاری از محدثان در سطوح مختلف، مرتکب آن شده اند. از مسئله های مهم در بررسی این پدیده، روش کشف آن در سندهای حدیثی و همچنین شناخت انگیزه های محدثان از انجام آن است. در این مقاله، با تکیه بر یک نمونه عینی به این مهم پرداخته شده است؛ این نمونه تعبیرهای نامتعارفی است که دارقطنی، برای نام بردن از استاد خویش محمد بن عمر جعابی ذکر نموده است. با تحلیل موردی تک تک این تعبیرها، نخست اثبات شد که همه آنها در واقع درباره جعابی به کار رفته اند؛ سپس نامتعارف بودن این تعبیرها درباره جعابی و در نتیجه، تدلیس دارقطنی در یادکرد از وی ثابت شد. در پایان، فرضیه های گوناگونی در تحلیل انگیزه احتمالی دارقطنی از این تدلیس بیان شد که از مهم ترین آنها، بدگمان شدن او نسبت به جعابی در اواخر عمر وی است، به گونه ای که احتمالاً با تغییر در روش نام بردن از جعابی، وانمود کرده است که از او زیاد روایت نمی کند.

کلمات کلیدی:

مناسبات روایی اسلامی ، تدلیس ، روش کشف تدلیس ، انگیزه های تدلیس ، جعابی ، دارقطنی ، تمییز مشترکات ، توحید مختلفات ، علم رجال ، تاریخ حدیث

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1296147>

